

Terminoloogia

Euroopa Liidu õiguse kohaldamisel tuleb ette olukordi, kus Euroopa Liidu õigus sisaldab ka Eesti õiguses kasutatavaid õiguse üldmõisteid või määratlemata õigusmõisteid. Euroopa Liidu õiguse kohaselt peavad ELi õigusaktid olema oma sõnastuselt selged ja täpsed, kindlad ja ettenähtavad. Eriti on need kriteeriumid olulised vahetult kohaldatavate õigusaktide puhul, mis annavad üksikisikutele õigusi ning mis jäävad riiklikes õigussüsteemides autonoomselt toimima (ELi määrused), sisaldades üldtuntud mõisteid, mida siiski seletatakse kultuurilisest taustast tulenevalt erinevalt.

Konkreetselt lahendust siin välja pakkuda ei olegi võimalik. Eesti õiguskorrale ei ole omane termineid seaduses sellisel viisil määratleda, nagu seda tehakse Euroopa Liidu õigusaktides, ning lisaks sellele on määrused otsekohalduvad ja nende ülevõtmine riigisisesse õigusesse ei ole lubatud. Määratlemata õigusmõistete puhul tuleb leppida olukorraga, et iga liikmesriik tõlgendab paratamatult määratlemata õigusmõisteid veidi erinevalt – sellist tõlgendamist ühtlustab aga Euroopa Kohtu praktika.

Veel tekitab mõistete puhul küsimusi olukord, kui Euroopa Liidu õiguses uudsena kasutusele võetav mõiste on juba riigisisese õiguses määratletud. Euroopa Liidu õiguses uudsena kasutusele võetav mõiste hakkab toimima samas valdkonnas mis liikmesriigis juba määratletud mõiste.

Olukord, kus Eesti riigisisese õigussüsteemis on termin juba pikka aega kasutuses ja juurdunud, kuid määrusega tähistatakse sisuliselt sama mõistet teise terminiga, on võimalik lahendada seeläbi, et määruse termini esmakordsel mainimisel viidatakse edaspidi riigisisesele terminile.

Kui määrusega kasutusele võetav termin on riigisisese süsteemis olemas, kuid sellele vastav mõiste on erinev, tuleb termini määratlust riigisisese õiguses kindlasti muuta, kui termini määratlus on kitsam ELi õiguses sätestatuga võrreldes. Kui Eesti õiguses kasutataval terminil on laiem määratlus, tuleb see viia vastavusse ELi õigusaktis sätestatuga, juhul kui laiem määratlus oleks vastuolus muude ELi üldpõhimõtetega. Kui liidu õigusnorm ei viita sõnaselgelt liikmesriigi õigusele konkreetse termini tähenduse ja ulatuse kindlaksmääramiseks, siis tuleb tavaliselt liidu õiguse termineid tõlgendada autonoomselt ning ühetaoliselt ning selle tõlgenduse andmisel tuleb arvesse võtta sätte konteksti ja õigusakti eesmärki (vt kohtupraktika [C-201/13](#), [C-343/13](#)).

Õigusloomejuristi kaasamine ELi otsustusprotsessi varajases staadiumis võib osutuda kasulikuks ELi õigusaktide tekstide terminoloogilise ühtsuse ja riigisisese kehtiva õigusega kooskõla aspektist vaadatuna. Kui selgub, et õigusakti eelnõu tõlge eesti keelde on ebasobiv, tuleb sellele kindlasti esimesel võimalusel tähelepanu juhtida. Ka juba avaldatud ELi õigusakti teksti on võimalik parandusi teha, kuid see protsess on ajamahukas ning keerukas, mistõttu on kindlasti lihtsam selliseid probleeme juba eos vältida ning õigele terminikasutusele varakult tähelepanu pöörata.